כיתות י'–י"ב | חינוך פיננסי | שיעור 1 מתוך 4 | 45 דק' | מתאים למלכתי וממלכתי-דתי

🏦 פותחים חשבון בנק: עו"ש, חיסכון ומה צריך

🎯 מטרות השיעור

- להבין מהו חשבון עובר ושב ומה ההבדל בינו לבין פיקדון או חשבון חיסכון
- לדעת מה צריך כדי לפתוח חשבון בנק, ומה מיוחד בחשבון לבני נוער
- להכיר את המושגים יתרה, זכות, חובה (מינוס) וכרטיס חיוב מיידי

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. איך, לדעתכם, משכורת מגיעה לעובד היום?
2. כתבו שני דברים שאפשר לעשות עם חשבון בנק.
3. מה זה "מינוס", לפי מה ששמעתם?

למורה: 1. לרוב בהעברה לחשבון בנק; כך מגיעים למושג עו"ש. 2. למשל: לקבל משכורת, לשלם בכרטיס, להעביר כסף, לחסוך. 3. מחפשים: כשמוציאים יותר ממה שיש, החשבון חייב לבנק ומשלמים ריבית. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

חשבון עובר ושב (עו"ש)
חשבון שאליו נכנס הכסף (משכורת, דמי כיס) וממנו משלמים: העברות, כרטיס, הוראות קבע.

יתרה
כמה כסף יש בחשבון ברגע מסוים. יתרת זכות: יש כסף. יתרת חובה (מינוס): החשבון חייב לבנק.

פיקדון / חיסכון
כסף שמפקידים לתקופה, ולרוב מקבלים עליו ריבית. לעיתים אי אפשר למשוך אותו לפני הזמן בלי לוותר על חלק מהריבית.

כרטיס חיוב מיידי (דביט)
כרטיס שהחיוב בו יורד מהעו"ש כמעט מיד, ולכן קשה יותר להוציא יותר ממה שיש.

הסכמת הורים
מתחת לגיל 18 הם קטינים. לפי הוראת בנק ישראל "חשבונות קטינים": לפני גיל 14 בנק לא פותח חשבון עו"ש; מגיל 14 עד 16 רק בהסכמה בכתב של הורה או אפוטרופוס; מגיל 16 גם בלי הסכמה כזו.

📖 הסבר למורה

עבודה ראשונה, משכורת ראשונה, ותשלום בכרטיס או באפליקציה: כמעט כל אלה מתחילים בחשבון בנק. חשבון עובר ושב הוא "הצומת" של הכסף: המשכורת נכנסת אליו, ומשם יוצאים התשלומים. בכל רגע יש בו יתרה: אם היא חיובית, החשבון בזכות; אם היא שלילית, החשבון במינוס, כלומר חייב לבנק, ועל זה משלמים ריבית.

פתיחת חשבון דורשת תעודה מזהה, ולבני נוער לרוב גם הסכמה של הורה. הכללים לקטינים נקבעו בהוראה של בנק ישראל ("חשבונות קטינים", הוראה 416): לפני גיל 14 לא פותחים חשבון עו"ש. מגיל 14 ועד 16 פותחים רק בהסכמה בכתב של הורה או אפוטרופוס. מגיל 16 אפשר לפתוח גם בלי הסכמה כזו, ורק מגיל 16 הבנק רשאי לתת פנקס שיקים וכרטיס חיוב. מינוס (משיכת יתר) בחשבון של קטין רק בהסכמה מראש ובכתב של ההורה, וכרטיס אשראי לקטין רק בהסכמת ההורה. (לנער עובד, שמשכורתו נכנסת לחשבון, יש כללים מקלים.) הבנקים יכולים להציע מוצרים משלהם לבני נוער, ולכן לפני שהולכים לסניף או פותחים חשבון באפליקציה בודקים גם בבנק. בחשבון של נער או נערה מומלץ לבקש כרטיס חיוב מיידי ולא כרטיס אשראי, ולוודא שלא תהיה מסגרת מינוס.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: "מה צריך כדי לקבל משכורת?" מגיעים יחד לחשבון בנק.
3. הסבר: עו"ש, יתרה, זכות וחובה, פיקדון. מציירים על הלוח "צינור" של כסף שנכנס ויוצא.
4. משימה בזוגות: "צ'ק־ליסט לפתיחת חשבון": מה מביאים, מה שואלים את הפקיד, מה מבקשים (כרטיס חיוב מיידי, בלי מסגרת מינוס, מסלול עמלות מתאים).
5. השוואה: עו"ש מול פיקדון, בטבלה של 3 שורות: גישה לכסף, ריבית, למה משמש.
6. מילוי דף העבודה.
7. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

לא לבקש מתלמידים פרטים על החשבונות של המשפחה. הגילים בשיעור לקוחים מהוראה 416 של בנק ישראל (גרסה מ-2002, ההוראה לבנקים). הבנקים עצמם יכולים להציע לבני נוער יותר (למשל פתיחה באפליקציה), ולכן לפני השיעור כדאי לבדוק גם באתר הבנק.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. חשבון במינוס הוא חשבון:

שיש בו הרבה כסף | שחייב כסף לבנק | שנסגר | בלי עמלות

2. איזה כרטיס מתאים יותר לנער שרוצה לשלוט בהוצאות?

כרטיס חיוב מיידי | כרטיס אשראי עם מסגרת גבוהה | אין הבדל | כרטיס של חבר

3. מה ההבדל העיקרי בין עו"ש לפיקדון?

אין הבדל | בעו"ש הכסף זמין לתשלומים; פיקדון שומר כסף לתקופה ולרוב נותן ריבית

פיקדון רק למבוגרים | בעו"ש תמיד יש ריבית גבוהה

4. מאיזה גיל בנק רשאי לפתוח לקטין חשבון עו"ש, ועד איזה גיל צריך הסכמה בכתב של הורה?

מגיל 12, הסכמה עד 18 | מגיל 14, הסכמה עד 16 | מגיל 16, בלי הסכמה בכלל

רק מגיל 18

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. בעו"ש 500 ₪. שילמתם 230 ₪ ו-310 ₪. מה היתרה, ומה המשמעות?
2. כתבו דבר אחד שתבקשו כשתפתחו חשבון.

תשובות אפשריות: 1. 500 פחות 230 פחות 310 = -40 ₪: החשבון במינוס 40 ₪, כלומר חייב לבנק ומשלמים על זה ריבית. 2. למשל: כרטיס חיוב מיידי, בלי מסגרת מינוס, מסלול עמלות מתאים, התראות על כל חיוב.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

מקורות רשמיים לבדיקה

- בנק ישראל: הוראה 416 "חשבונות קטינים" (נבדק 8.11.2026)
- בנק ישראל: האתר הראשי

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בתרגילים דמיוניים. כללים ועמלות מתעדכנים: בודקים במקורות הרשמיים.

מחוון: פותחים חשבון בנק: עו"ש, חיסכון ומה צריך

🚪 **פתק כניסה:** 1. לרוב בהעברה לחשבון בנק; כך מגיעים למושג עו"ש. 2. למשל: לקבל משכורת, לשלם בכרטיס, להעביר כסף, לחסוך. 3. מחפשים: כשמוציאים יותר ממה שיש, החשבון חייב לבנק ומשלמים ריבית. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. א. 150 ₪ (350 פחות 120 פחות 80).
2. ב. החשבון חייב 200 ₪ לבנק.
3. למשל: תעודה מזהה, הורה (והסכמה בכתב אם נדרשת), לשאול על עמלות ומסלול, לבקש כרטיס חיוב מיידי, לבקש בלי מסגרת מינוס, לשאול על גישה באפליקציה.
4. עו"ש: לתשלומים שוטפים, זמין מיד, לרוב בלי ריבית או ריבית נמוכה. פיקדון: לחיסכון לתקופה, לעיתים לא זמין לפני הזמן, לרוב עם ריבית.
5. למשל: מינוס הוא הלוואה יקרה עם ריבית; קל להיכנס לחוב בלי לשים לב; כך לומדים להוציא רק מה שיש.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 15% מ-1,200 = 180 ₪. 1,200 פחות 180 פחות 90 פחות 55 = 875 ₪.
7. למשל: קניות שמצטברות לאורך החודש. באשראי החיוב נדחה ומגיע בבת אחת, ואם אין מספיק בעו"ש נוצר מינוס. בחיוב מיידי כל קנייה יורדת מיד, והוא רואה כמה נשאר ונעצר.
8. בגיל 15 החשבון נפתח רק בהסכמה בכתב של הורה או אפוטרופוס, ובנק לא מנפיק כרטיס חיוב לפני גיל 16. מגיל 16 אפשר לפתוח חשבון גם בלי הסכמה כזו, והבנק רשאי לתת פנקס שיקים וכרטיס חיוב. מינוס וכרטיס אשראי עדיין רק בהסכמת ההורה. (מקור: הוראה 416, סעיפים 5, 6, 10, 11.)

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. 500 פחות 230 פחות 310 = -40 ₪: החשבון במינוס 40 ₪, כלומר חייב לבנק ומשלמים על זה ריבית. 2. למשל: כרטיס חיוב מיידי, בלי מסגרת מינוס, מסלול עמלות מתאים, התראות על כל חיוב.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית